

Súd: Okresný súd Trnava
Spisová značka: 33P/45/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2123205435
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Kordošová
ECLI: ECLI:SK:OSTT:2023:2123205435.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Trnava sudkyňou JUDr. Janou Kordošovou, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti X.: Q. narodený XX.X.XXXX, A. narodený XX.X.XXXX, V. narodená XX.X.XXXX, L. narodená XX.X.XXXX, všetky umiestnené v Centre pre deti a rodiny Pečeňady 66, všetky deti nebohej matky: V. X., narodená X.X.XXXX, zomrelá XX.XX.XXXX a A., V. a L. aj deti otca: D. C., narodený XX.X.XXXX, trvale bytom H. F., teraz F. XXX, všetky deti v tomto konaní zastúpené opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, o nariadenie ústavnej starostlivosti, tiež o návrhoch Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava na nariadenie neodkladného opatrenia a ustanovenie poručníka maloletému Q., takto

rozhodol:

I. Nad maloletými deťmi sa nariaďuje ústavná starostlivosť v špecializovanom zariadení: Centrum pre deti a rodiny X. XX.

II. Otec je povinný platiť mesačne na maloleté deti X.: A., V. a L. výživné, na každé dieťa po 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa podľa zákona o životnom minime v znení účinnom v čase splatnosti bežného výživného, ktoré výživné je splatné vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, na účet špecializovaného zariadenia: Centrum pre deti a rodiny X. XX.

III. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

IV. Tento rozsudok je vo výroku I. o nariadení ústavnej starostlivosti vykonateľný doručením.

V. Konanie o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava na nariadenie neodkladného opatrenia sa zastavuje.

VI. Konanie o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava na ustanovenie poručníka maloletému Q. sa vylučuje na samostatné konanie.

odôvodnenie:

1. V predmetnej veci starostlivosti o maloleté deti X. bola súdu dňa 11.7.2023 doručená správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava (ďalej aj „úrad“) k výchovnému opatreniu tunajšieho súdu, v zmysle ktorého boli štyri deti matky V. X. Q., A., V. a L. (okrem Q. aj deti otca D. C.) opakovane umiestnené v Centre pre deti a rodiny (CDR) X., od 22.7.2022. V závere správy bolo súdu odporúčané, aby začal konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými. Úrad zhodnotil priebeh opätovného výchovného opatrenia uloženého rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 31P/63/2022-41 zo dňa 17.3.2023, právoplatne 27.4.2023. V správe opisovali, že pomery v domácnosti u rodičov na adrese v F. XXX, kam chodievajú deti na pobyty každý druhý víkend, boli od posledného šetrenia nezmenené, akurát bol čistejší dvor. Na streche sa nachádzajú diery, voda je len na dvore, v domácnosti nie je zavedená. Chýba tam toaleta aj kúpeľňa. Z priložených fotografií je zrejmy neporiadok

a všade naokolo sa nachádza zdevastované zariadenie. Je zjavné, že rodičia detí si neupravili bytové pomery v domácnosti tak, aby sa tam deti mohli vrátiť natrvalo, lebo im doposiaľ nedokázali vytvoriť vhodné podmienky pre ich zdravý psychický a sociálny vývin. Tunajší súd preto uznesením č. k. 33P/45/2023-15 zo dňa 12.7.2023 začal konanie o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými deťmi X..

2. Následne bol súdu do tohto konania doručený návrh úradu zo dňa 27.9.2023 na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by súd ponechal deti v starostlivosti CDR X. až do právoplatného rozhodnutia o ústavnej starostlivosti nad nimi, lebo lehota na ich umiestnenie výchovným opatrením uplynie 27.10.2023. Tento návrh bol na pojednávaní dňa 19.10.2023 vzatý späť, pretože úrad ako ustanovený procesný opatrovník maloletých detí požiadal o predbežnú vykonateľnosť výroku o nariadení ústavnej starostlivosti nad maloletými, čím sa predíde duplicite v rozhodovaní o (dočasnom) ponechaní detí v špecializovanom zariadení CDR X., keď je možné vo veci samej nariadiť ústavnú starostlivosť nad maloletými tam, pričom šesťmesačná lehota na pobyt ešte stále plynie. Konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bolo preto zastavené.

3. Zo správy orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately datovanej 16.10.2023 súd zistil, že v septembri 2023 nastúpil Q. do prvého ročníka na Spojenú školu, Odborné učilište internátne, odbor opatrovateľská starostlivosť v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Počas týždňa je Q. na internáte. A. navštevuje 7. ročník ZŠ vo V.. V. navštevuje 6. ročník a L. 3. ročník Špeciálnej základnej školy vo V.. Počas návštevy detí v Centre pre deti a rodiny X. dňa 6.10.2023 A. pracovníčke úradu uviedol, že ho bavia cudzie jazyky, učí sa angličtinu a nemčinu. Má rád športy, hrá futbal, postúpil medzi starších žiakov do vyššej ligy. V škole hráva basketbal a tiež nohejbal. V. sa vyjadřila, že škola ju baví, prospech má výborný. Navštevuje strelecký krúžok a krúžok stolného tenisu. V CDR sa deťom páči, ale radi chodia aj domov do F.. Pomáhali bratovi L. so starostlivosťou o mamu, ktorá mala v lete srdcovú príhodu a ostala ležiaca. L. uviedla, že chodí na tanečný a jazykový krúžok. V CDR býva na izbe so sestrou a ešte jedným dievčaťom. Dňa 6.10.2023 sa úrad pokúšal vykonať šetrenie pomerov v domácnosti na adrese F. XXX, na klopanie na bránu a okno nik nereagoval. Pomery v domácnosti zostali nezmenené. Otec detí s úradom ani s CDR X. nekomunikuje, počas návštev v domácnosti sa tam nenachádzal. Starostlivosť o deti v priebehu ich domácich pobytov v F. zabezpečuje brat L. X., ktorý však nemá záujem o zverenie súrodencov do svojej náhradnej starostlivosti. Vo večerných hodinách dňa 15.10.2023 matka detí zomrela. Pohreb mala v deň nariadeného pojednávania XX.XX.XXXX, preto súd ospravedlnil neprítomnosť otca na súde a pojednával i rozhodol bez jeho účasti. Otec bol v priebehu konania i predtým dlhodobo pasívny a nespolupracujúci s úradom ani so zariadením, kde sú jeho deti umiestnené, preto súd nepredpokladal, že by mohla jeho účasť na pojednávaní čokoľvek v danej veci zmeniť.

4. Podľa § 44 Zákona o rodine (č. 36/2005 Z. z.), náhradnou starostlivosťou je viacero osobitne usporiadaných, na seba nadväzujúcich a vzájomne sa podmieňujúcich dočasných opatrení, ktoré nahrádzajú osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť (odsek 1). Náhradná starostlivosť, na ktorej základe vznikajú vzťahy medzi maloletým dieťaťom a inou osobou, môže vzniknúť len rozhodnutím súdu a jej obsah tvoria práva a povinnosti vymedzené zákonom alebo súdnym rozhodnutím (odsek 2). Náhradnou starostlivosťou je zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča (písm. a), pestúnska starostlivosť (písm. b), ústavná starostlivosť (písm. c) odseku 3). Súd pri rozhodovaní o tom, ktorý zo spôsobov náhradnej starostlivosti zvolí, vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa (odsek 4).

5. Podľa § 54 ods. 2 Zákona o rodine, súd môže nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak je výchova maloletého dieťaťa vážne ohrozená alebo vážne narušená, nie je možné dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti a

- a) dieťa je osvojiteľné a nie je možné ho zveriť do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo do starostlivosti fyzickej osoby podľa osobitného predpisu,
- b) rodičia dieťaťa nežijú alebo im v starostlivosti o dieťa bráni závažná prekážka,
- c) uložené výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 3 neviedlo k náprave alebo
- d) rodičia dieťaťa sú pozbavení výkonu rodičovských práv.

Podľa odseku 5 citovaného ustanovenia, súd v rozhodnutí, ktorým nariaďuje ústavnú starostlivosť, musí presne označiť zariadenie, do ktorého má byť dieťa umiestnené. Pri rozhodovaní o ústavnej starostlivosti a označení zariadenia súd vždy prihliadne na citové väzby maloletého dieťaťa k rodičom, súrodencom a

iným blízkym osobám a zohľadní možnosti zariadenia na utvorenie podmienok na zachovanie rodinných a citových vzťahov dieťaťa, jeho rodičov a súrodencov.

6. Podľa § 62 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť (odsek 1). Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (odsek 2). Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona (odsek 3). Podľa § 81 Zákona o rodine, ak súd rozhodne o umiestnení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, o nariadení ústavnej starostlivosti alebo o uložení ochrannej výchovy, upraví aj rozsah vyživovacej povinnosti rodičov alebo iných osôb povinných poskytovať maloletému dieťaťu výživné (odsek 1). Súd v rozhodnutí, ktorým nariaďuje ústavnú starostlivosť, súčasne uloží rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať dieťaťu výživné povinnosť, aby výživné poukazovali zariadeniu, do ktorého má byť dieťa umiestnené. Ak povinný podľa prvej vety neplní vyživovaciu povinnosť poukazovaním výživného zariadeniu, má toto zariadenie právo vykonávať úkony vo veciach uplatňovania nárokov na výživné maloletého dieťaťa, vrátane uplatňovania týchto nárokov v exekučnom konaní vo svojom mene a účet maloletého dieťaťa (odsek 2).

7. Podľa § 56 ods. 1 Zákona o rodine, ak obaja rodičia maloletého dieťaťa zomreli, boli pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, bol pozastavený výkon ich rodičovských práv a povinností alebo nemajú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, súd ustanoví maloletému dieťaťu poručníka, ktorý bude zabezpečovať jeho výchovu, zastupovať ho a spravovať jeho majetok. Podľa § 57 ods. 1 Zákona o rodine, ak sú rodičia maloletého dieťaťa nažive a ak to nie je v rozpore so záujmom maloletého dieťaťa, súd ustanoví za poručníka predovšetkým toho, koho navrhli rodičia, ktorých výkon rodičovských práv a povinností bol pozastavený. Ak niet takej osoby, súd ustanoví za poručníka niekoho z príbuzných alebo blízkych osôb maloletého dieťaťa alebo jeho rodiny alebo inú fyzickú osobu. Podľa odseku 3 citovaného ustanovenia, ak nebolo možné ustanoviť za poručníka žiadnu fyzickú osobu, súd ustanoví za poručníka obec a v prípadoch maloletých detí bez sprievodu orgán sociálnoprávnej ochrany podľa osobitného predpisu.

8. Opatrovník maloletých detí na pojednávaní uviedol, že deti po pohrebe matky ostanú na pobyte v F.e s bratom L. až do nedele. Následne sa vrátia do CDR X.. F. deti X. sú veľmi súdržné, starší plnoletí súrodenci navštevujú mladšie deti v zariadení a berú si ich domov do F.a. Otec maloletých detí nemá stále zamestnanie, pracuje len brigádne, nadmerne požíva alkoholické nápoje. Nie je schopný upraviť si rodinné a sociálne pomery tak, aby mohol vykonávať starostlivosť o deti. Súd mu túto povinnosť vo výroku ani neukladal, lebo to považoval aj po vyjadrení opatrovníka za nadbytočné.

9. Ústavnú starostlivosť môže súd ako formu náhradnej starostlivosti o dieťa nariadiť vtedy, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa, je to potrebné v záujme dieťaťa a súd má za preukázané, že dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti ani do pestúnskej starostlivosti. Okrem tohto prípadu možno ústavnú starostlivosť dieťaťu nariadiť tiež ako formu výchovného opatrenia vtedy, ak je jeho výchova ohrozená alebo vážne narušená a iné (krátkodobejšie) výchovné opatrenia nevedli k náprave. Je nevyhnutné obidva prípady dôsledne odlišovať. Obidva však majú spoločné to, že ústavnú starostlivosť chápajú ako krajné riešenie situácie, ktoré prichádza do úvahy vtedy, ak už všetky miernejšie (alebo prijateľnejšie) alternatívy nezabezpečili požadovaný výsledok. Výnimočnosť ústavnej starostlivosti nespočíva len v tom, že ju súd nariadi iba v skutočne krajnom prípade, ale tiež v tom, že je možné ju nariadiť len na nevyhnutný čas. Preto je výkon ústavnej starostlivosti priebežne monitorovaný a hodnotený, a to aj z hľadiska jeho ďalšieho trvania. Nariadenú ústavnú starostlivosť súd bezodkladne zruší, ak pominuli dôvody pre jej ďalšie trvanie.

10. Nariadením ústavnej starostlivosti sa dieťa odníma z doterajšieho výchovného prostredia a podrobuje sa ústavnému režimu, do ktorého rodičia nemôžu zasahovať. Ide teda o faktické obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností. Na odňatie dieťaťa nie je nevyhnutné, aby súd zároveň (alebo ešte pred nariadením ústavnej starostlivosti) zasiahol do výkonu rodičovských práv a povinností a tento obmedzil, resp. rodičom výkon pozastavil či úplne ich výkon pozbavil. Právnym následkom nariadenia ústavnej starostlivosti teda je, že rodičia sa nemôžu o svoje dieťa osobne (každodenne)

starat' a túto starostlivosť zabezpečuje ústavné zariadenie. Fakticky tak dochádza tiež k určeniu nového miesta pobytu dieťaťa na základe rozhodnutia súdu. Povinnou náležitosťou výroku o nariadení ústavnej starostlivosti je označenie konkrétneho zariadenia, do ktorého bude dieťa umiestnené. Okrem uvedenia konkrétneho zariadenia musí rozsudok o nariadení ústavnej starostlivosti obsahovať tiež výrok o povinnosti rodičov platiť výživné na dieťa s určením jeho výšky, dátumu splatnosti mesačných platieb a o uložení povinnosti poukazovať výživné zariadeniu, do ktorého má byť dieťa umiestnené. V prípade ústavnej starostlivosti nariaďovanej nad viacerými maloletými deťmi je vhodné, ak sa určí pre súrodencov rovnaký ústav, aby nedochádzalo k pretrhnutiu rodinných väzieb.

11. Vzhľadom na všetky vyššie preukázané skutočnosti a citované zákonné ustanovenia, súd nad maloletými deťmi X. nariadil I. výrokom rozsudku ústavnú starostlivosť v špecializovanom zariadení: Centrum pre deti a rodiny X. XX, kde sa deti nachádzajú od 22.7.2022 až doposiaľ, momentálne kvôli uskutočňovanému výchovnému opatreniu s predpokladom ukončenia pobytu dňa 27.10.2023, keby v domácnosti rodičov (teraz otca) na adrese F. XXX naďalej nepretrvávali nevhodné podmienky pre výchovu detí, nezaujem otca o spoluprácu s úradom a zariadením i preferencie jeho vlastných záujmov nad záujmom o maloleté deti. Po úmrtí matky, ku ktorej mali deti silné citové puto, i napriek dlhotrvajúcim výhradám k jej starostlivosti, tu vystala ešte väčšia potreba urýchlene nariadiť nad nimi ústavnú starostlivosť. Otcovi súd podľa § 81 ods. 2 Zákona o rodine II. výrokom rozsudku stanovil povinnosť prispievať na výživu svojich troch detí priamo na účet ústavu minimálnou sumou, lebo nemá stály príjem. O trovách konania súd rozhodol III. výrokom rozsudku podľa § 52 CMP (civilného mimosporového poriadku č. 161/2015 Z. z.), že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu, lebo tento zákon neustanovuje inak. V záujme plynulého pokračovania detí v pobyte v špecializovanom zariadení CDR X., súd na návrh opatrovníka maloletých detí IV. výrokom rozsudku podľa § 233 CSP (civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.) rozhodol aj o predbežnej vykonateľnosti výroku o nariadení ústavnej starostlivosti, aby prípadné odvolanie otca nespôsobilo uplynutie lehoty na umiestnenie detí v zariadení. Súvisiaci výrok o povinnosti otca platiť na deti výživné je predbežne vykonateľný zo zákona podľa § 44 CMP, preto v tomto prípade nebolo treba predbežnú vykonateľnosť vyslovovať osobitným výrokom. Z dôvodu, že matka ako jediná zákonná zástupkyňa maloletého Q. zomrela, podal opatrovník do zápisnice návrh na ustanovenie poručníka maloletému. Navrhol za opatrovníka ustanoviť obec F., lebo im je známa rodina X., poznajú aj Q., ktorý tam má hlásený trvalý pobyt. Súd tento návrh vylúčil na samostatné konanie a bude o ňom pojednávať dňa 8.1.2023 o 10tej hodine.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie otca v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozsudku na tunajšom súde; ďalší účastník nie je oprávnený podať odvolanie, lebo sa tohto práva po vyhlásení rozsudku voči súdu výslovne vzdal, čo je v súlade s § 368 Civilného sporového poriadku v spojení s § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku.

V odvolaní sa uvedú všeobecné náležitosti podania: a) ktorému súdu je určené, b) kto ho robí, c) ktorej veci sa týka, d) čo sa ním sleduje, e) podpis, f) spisová značka, a tiež osobitné náležitosti: g) proti ktorému rozhodnutiu odvolanie smeruje, h) v akom rozsahu sa napáda, i) z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne - odvolacie dôvody, j) čoho sa odvolateľ domáha - odvolací návrh (§ 127 ods. 1, 2 a § 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že: a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP). Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP). Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní

(§ 62 ods. 1 a 2 CMP). V odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy (§ 63 CMP).

Rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením (§ 44 CMP).

Ak povinný nespĺní povinnosť uloženú mu týmto rozsudkom, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku alebo návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa Civilného mimosporového poriadku, ak sa upravuje starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému.